

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK VIII. 136.

Meglingsinstitusjonens virksomhet
Tariffavtaler og arbeidskonflikter
1929.

*(Entremise publique.
Conventions collectives et conflits du travail en 1929.)*

Utgitt av
DET STATISTISKE CENTRALBYRÅ.

OSLO
I KOMMISSJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.
1930.

Pris: Kr. 1,25.

Norges Offisielle Statistikk, rekke VIII.
(Statistique Officielle de la Norvège, série VIII.)

Trykt 1928:

- Nr. 48. Norges civile, geistlige, rettslige og militære inndeling 1 januar 1928. (*Les divisions civiles, ecclésiastiques, judiciaires et militaires du royaume de Norvège le 1er janvier 1928.*)
- 49. Det civile veterinærvesen 1925. (*Service vétérinaire civil.*)
- 50. Sinnssykeasylenes virksomhet 1926. (*Hospices d'aliénés.*)
- 51. Lønninger 1927. (*Gages et salaires.*)
- 52. Den private forsikringsvirksomhet i Norge 1913—1925. (*Assurances privées en Norvège pendant les années 1913—1925.*)
- 53. Forsikringsselskaper 1926. (*Sociétés d'assurances.*)
- 54. Den Norske Statskasses Finanser 1913/14—1928/29. (*Finances de l'État.*)
- 55. Norges jernbaner 1926—27. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 56. Forsømte barn 1925 og 1926. (*Traitement des enfants moralement abandonnés.*)
- 57. Norges industri 1926. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
- 58. Meieribruket i Norge i 1926. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1926.*)
- 59. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1925. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 60. Sjømannsforsikringen 1925. Fiskerforsikringen 1925. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des pêcheurs.*)
- 61. Norges postvesen 1927. (*Statistique postale.*)
- 62. Industrierbeiderforsikringen. Ulykkesforsikringen 1925. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 63. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1927—28. (*Salaires des ouvriers agricoles 1927—28.*)
- 64. Det civile veterinærvesen 1926. (*Service vétérinaire civil.*)
- 65. Norges telegrafvesen 1926—27. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 66. Skolevesenets tilstand 1925—26. (*Instruction publique.*)
- 67. Fattigvesenet 1925. (*Assistance publique.*)
- 68. Norges kommunale finanser 1925/26. (*Finances des communes.*)
- 69. Stortingsvalget 1927. (*Élections en 1927 pour le «Storting».*)
- 70. Folkemengdens bevegelse 1926. (*Mouvement de la population.*)
- 71. Alkoholstatistikk 1926—1927. (*Statistique de l'alcool.*)
- 72. Norges fiskerier 1926. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 73. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1927. (*Conventions collectives et conflits du travail en 1927.*)
- 74. Norges skibsfart 1927. (*Navigation.*)
- 75. Norges handel 1927. (*Commerce.*)
- 76. Private aktiebanker 1927. (*Banques privées par actions.*)
- 77. Landbruksareal og husdyrhold 1928. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1928. Recensement représentatif.*)
- 78. Norges bergverksdrift 1927. (*Mines et usines.*)
- 79. Pantegjelden i Norge ved utgangen av 1912 og 1926. (*Dette hypothécaire en Norvège à la fin des années 1912 et 1926.*)
- 80. Sykeforsikringen 1927. (*Assurance-maladie.*)
- 81. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1926. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 82. Norges sparebanker 1927. (*Caisses d'épargne.*)

Meglingsinstitusjonens virksomhet Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1929.

*(Entremise publique.
Conventions collectives et conflits du travail en 1929.)*

Utgitt av
DET STATISTISKE CENTRALBYRÅ.

OSLO
I KOMMISSJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.
1930.

Tidligere publikasjoner om megling og voldgift, tariffoverenskomster og arbeidskonflikter:

Det Statistiske Centralbyrå:

Arbeidsmarkedet 1906 og 1908.— Månedsskrift for Socialstatistikk. 1912.—

Statistiske Meddelelser 1923 nr. 7.

Tariffoverenskomster og arbeidskonflikter i Norge 1922. VII. 105.

Megling og voldgift. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1923. VII. 145.

Megling og voldgift. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1924. VII. 177.

Meglingsinstitusjonens virksomhet. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1925.
VIII. 2.

Meglingsinstitusjonens virksomhet. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1926.
VIII. 38.

Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1927. VIII. 73.

Meglingsinstitusjonens virksomhet 1927 og 1928. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1928. VIII. 99.

Meglingsinstitusjonens virksomhet 1916—21 (offentliggjort i Sociale Meddelelser 1917—22).

Se også Beretning fra Arbeidernes Fagl. Landsorganisasjon 1908—28.

INNHOOLD

	Side
I. Møglingsinstitusjonens virksomhet i 1929	5
Lønnsbevegelsen i 1929	5
Oversikt over møglingssaker m. v.	6
II. Tariffavtaler i 1929	8
Kilder	8
Tariffenes omfang. Utviklingen 1928 til 1929	8
—>— oprettelsesmåte	13
—>— tallmessige betydning	14
Partenes organisasjonsforhold	15
Tariffenes gyldighetsområde	15
—>— varighet	16
—>— innhold	16
—>— opsigelsesfrist	19
III. Arbeidskonflikter i 1929	21
Kilder	21
De største konflikter	21
Fordeling på årstider	22
—>— » erhvervsgrupper	24
Hvorledes konfliktene er løst	25
Utviklingen i de senere år	25
Forskjellige former for konflikter	25

Table des matières.

	Pages
I. Fonctionnement de l'institution officielle d'entremise en 1929	5
Mouvement des salaires en 1929	5
Répartition par districts des affaires entremises et des conflits du travail	6
II. Conventions collectives en 1929	8
Élaboration	8
L'extension des conventions collectives. Le développement 1928 à 1929	8
Méthode d'établissement des conventions collectives	13
L'importance numérique des conventions collectives	14
L'organisation des parties différentes	15
Étendue d'application des conventions collectives	15
Durée	16
Contenu	16
Terme de congé	19
III. Conflits du travail en 1929	21
Élaboration	21
Conflits du travail les plus étendus	21
Répartition des conflits par saisons	22
—>— » — » groupes d'industrie	24
Conciliation » —	25
Le développement dans les dernières années	25
Les diverses catégories des conflits	25

I. Meglingsinstitusjonens virksomhet i 1929.

Som nevnt i beretningen for 1928 optok hovedorganisasjonene i slutningen av 1928 anteciperte forhandlinger for flere centrale industrifag, og disse forhandlinger ledet til at overenskomstene i en rekke fag blev fornyet for 2 år fremover, fra 31 mars 1929 å regne. Samtidig blev der tatt bestemmelse om en halvautomatisk indeksregulering i begynnelsen av året 1930. Denne anteciperte tariffrevisjon omfattet bl. a. jernindustrien, bergverkene og skofabrikkene. På lignende måte blev tariffene senere ved partenes egne forhandlinger fornyet til våren 1931 ved de viktigste av Norsk Hydros bedrifter og i boktrykkerfaget, skredderfaget og hermetikkindustrien.

Året 1929 blev følgelig en forholdsvis rolig tid på arbeidsmarkedet og for meglingsinstitusjonen. Av saker som Riksmeglingsmannen behandlet kan nevnes Matros- og Fyrbøterunionens overenskomst med Norges Rederforbund — utenriksfarten —, hvor Riksmeglingsmannens forslag blev vedtatt i mars 1929. I april s. å. blev overenskomst ordnet for innenriksfarten mellom Matros- og Fyrbøterunionen og Redernes Arbeidsgiverforening. Disse tariffen blev gjort gjeldende for 1 år.

Efter henstilling fra Riksmeglingsmannen optok partene, efterat plassene var sagt op og forbud nedlagt mot arbeidsstans, direkte forhandlinger i treindustrien og ved trikotasjefabrikkene, — for begges vedkommende med det resultat at tariffene blev fornyet for 2 år fremover. Et meglingsforslag for konfeksjonsfabrikkene blev først forkastet av arbeiderne, men overenskomst blev derefter ordnet ved direkte forhandlinger.

Bygningsfagenes tariffen var som nevnt i innberetningen for 1928 efter en ulovlig arbeidsstans ordnet ved forlik i Arbeidsretten og gjaldt til 1 april 1929. I disse fag blev Riksmeglingsmannens forslag vedtatt i juni 1929. Overenskomstene gjelder til 1 april 1931. På samme måte blev forslag for møllene vedtatt våren 1929, gjeldende til 1 mai 1931.

Riksmeglingsmannen behandlet også arbeidsvilkårene ved Statens jernbaneanlegg, og disse blev ordnet uten arbeidsstans.

Høsten 1929 kom losse- og lastearbeidernes tariffen

under revisjon og blev ordnet efter forslag av Riksmeglingsmannen i desember 1929, samtidig med at en konflikt for drosjechaufførene i Oslo blev bilagt.

Ved Riksmeglingsmannens bistand blev flere betydelige enkeltkonflikter ordnet. Således blev Det norske Zinkkompanis nye fabrikk på Eitrheim i Odda satt i gang i desember 1929.

I løpet av 1929 opstod konflikt ved Foldal Gruber. Riksmeglingsmannen har ingen direkte befatning hatt med denne sak, som har medført betydelige vanskeligheter, og som nu i 1930 har medført at bedriften har måttet innstille sin virksomhet, idet kommunearbeiderne i Nidaros gjennom en sympatiaksjon har fremtvunget stans av eksporten av Foldalskis over Nidaros kommunes losse- og lasteanlegg.

Papirindustriens og den elektrokjemiske industris tariffer var ikke under revisjon i 1929.

Tariffrevisjonene i 1929 har gjennomgående fulgt prolongasjonslinjen. Nogen større forskyvning i indekstallet for leveomkostninger har ikke foreligget.

Det vil av ovenstående opplysninger ses at omtrent alle tariffer av betydning kommer til utløp i 1931.

Nedenstående tabell gir en oversikt over de saker som Riksmeglingsmannen behandlet i 1929:

Fag eller bedrifter.	Antall bedrifter	Antall arbeidere	Forbud mot arbeidsstans
Matroser og fyrbøtere (utenriksfarten)	280	10 000	ja
Treindustrien	15	1 560	ja
Matroser og fyrbøtere (innenriksfarten)	20	1 000	ja
Trikotasjefabrikkene	3	450	ja
Statens jernbaneanlegg	1	2 000	ja
Møllene	5	414	ja
Murerfaget	100	1 100	ja
Bygningsfagene	320	4 000	ja
Konfeksjonsfabrikkene	20	1 700	ja
Norsk Hydro	1	319	ja
Det norske Zinkkompani	1	160	nei
J. Sundfør, Haugesund ¹	1	65	
Losse- og lastearbeidet	100	3 000	nei
Drosjechaufførene i Oslo ²	400	550	
Tilsammen	ca. 1 267	ca. 26 318	

¹ Først behandlet av kretsmeglingsmannen for Sørlandet.

² » » » » » Oslo.

Fordelingen av saker m. v. på de forskjellige meglingskretser stiller sig således:

Meglingskrets:	Antall saker	Antall saker hvori forbud mot arbeidsstans er nedlagt	Antall bedrifter	Antall arbeidere
Riksmeglingsmannen	14	10	1 267	26 318
Oslo	42	12	672	19 238
Østlandet	13	3	35	2 151
Sørlandet	3	—	62	3 640
Vestlandet	13	1	388	1 747
Trøndelagen	12	4	56	839
Tilsammen	97	30	ca. 2 480	ca. 53 933

Fordelingen av streiker m. v. stiller sig således:

Meglingskrets:	Antall tilfelle av arbeidsstans	Antall bedrifter	Antall arbeidere	Antall tapte arbeidsdager 1929
Riksmeglingsmannen	—	—	—	—
Oslo	8	317	1 261	68 656
Østlandet	2	2	210	14 550
Sørlandet	2	2	140	1 650
Vestlandet	1	1	10	180
Trøndelagen	3	50	46	15 662
Tilsammen	16	ca. 372	ca. 1 667	ca. 100 698

Oslo, september 1930.

Valentin Voss.

II. Tariffavtaler i 1929.

Statistikken over tariffavtaler og arbeidskonflikter er som før bygget på meglingsinstitusjonens materiale og på opplysninger fra partene, overveiende fra arbeidernes organisasjoner. Når man har kunnet få opplysninger fra begge parter og disse ikke stemte overens, har man søkt å finne et midteltall. For å få statistikken fullstendigere er der også i år innsamlet opplysninger fra dagbladene og fagpressen. Materialet er således supplert med opplysninger fra flere kanter; men til tross herfor er det neppe lyktes å få statistikken helt fullstendig. Flere av oppgavene over det arbeidertall tariffene omfatter bygger — og vil antagelig også for fremtiden komme til å bygge — på skjønnsmessige opplysninger.

Den her omhandlede statistikk blev for 1928 adskillig utvidet og lagt an såvidt mulig i overensstemmelse med de prinsipper som er blitt fastslått av det Internasjonale Arbeidsbyrå.

Tariffenes omfang. Utviklingen 1928 til 1929.

I tabellen neste side er ført op antallet av tariffier og arbeidere ved utgangen av 1928, tilgang og avgang i 1929 og antallet ved utgangen av 1929.

Under «Tilgang i 1929» er foruten fornyede og nye tariffier og deres arbeidertall også ført op den tilvekst i arbeidertall som i løpet av året er foregått ved de tariffier som tidligere var inngått for over 1 år og altså skulde løpe uforandret videre samt tilveksten ved de tariffier som ikke var opsagt i 1929, eller som var uavgjort ved årets utgang. Under «Avgang i 1929» er tilsvarende foruten de utløpne og utgatte tariffier og deres arbeidertall ført op nedgang i arbeidertall ved de ovenfor nevnte bestående tariffier.

Omstående totaltall gir en oversikt over hvorledes utviklingen er foregått i det hele, og hvilke forandringer der er foregått med arbeidertallet i de bestående tariffier (se s. 10).

Hvis man undtar de forandringer som er foregått i de bestående tariffier, blir tilgangen således 1227 tariffier med 86789 arbeidere og avgangen 746 tariffier med 68683 arbeidere.

Når arbeidertallet ved utgangen av årene 1928 og 1929 jevnføres, viser det derfor adskillig stigning. Bevegelsen har imidlertid vært temmelig uensartet innen de forskjellige erhvervsgrupper. Det er bare gruppene III, XIII

Erhvervsgrupper	Antall 31 des. 1928		Tilgang i 1929		Avgang i 1929		Antall 31 des. 1929	
	Gjeldende overenskomster	Arbeidere med overenskomst	Nye og fornyede overenskomster	Med følgende antall arbeidere	Utgåtte og utløpne overensk.	Med følgende antall arbeidere	Gjeldende overenskomster	Arbeidere med overenskomst
I. Utvinning av metaller	7 ¹	3 246 ¹	6	3 106	5	3 020	8	3 332
II. Sten- og jordarter	30 ¹	4 583 ¹	35	5 724	22	4 158	43	6 149
III. Metallindustri	70 ¹	16 898 ¹	49	4 505	54	4 505	65	16 898
IV. Kjemisk industri	20	7 201	9	1 877	12	2 129	17	6 949
V. Olje- og fettindustri	3	270	3	304	2	255	4	319
VI. Elektrisitets- og gassverk	32	406	24	200	13	173	43	433
VII. Treindustri	75	6 041	61	5 783	55	5 477	81	6 347
VIII. Papirindustri	72	15 234	64	2 475	64	2 100	72	15 609
IX. Lær- og gummiindustri	10	1 390	13	696	9	690	14	1 396
X. Tekstilindustri	13	3 116	13	3 496	10	2 989	16	3 623
XI. Beklædningsindustri	52	5 737	66	6 570	34	5 267	84	7 040
XII. Nærings- og nytelsesmiddelindustri	108 ¹	9 285 ¹	82	6 593	64	6 577	126	9 301
XIII. Polygrafisk industri	184	3 602	184	3 602	184	3 602	184	3 602
XIV. Bygge- og anleggsvirksomhet	157	13 756	115	12 600	110	11 938	162	14 418
XV. Transport	65	8 552	48	5 105	32	4 725	81	8 932
XVI. Sjøfart	26	13 710	17	9 727	19	8 888	24	14 549
XVII. Skogbruk	49	2 726	401	13 526	47	2 234	403	14 018
XVIII. Handel	18 ¹	1 856 ¹	18	478	3	152	33	2 182
XIX. Forskjellige bedrifter	26	5 147	22	1 632	7	341	41	6 438
Tilsammen	1 017	122 756	1 230	87999	746	69 220	1 501	141 535

¹ P. g. a. omgruppering er disse tall forandret.

	Pr. ³¹ / ₁₂ 1928		Tilgang i 1929		Avgang i 1929		Pr. ³¹ / ₁₂ 1929	
	Tarif-fer	Arbei-dere	Tarif-fer	Arbei-dere	Tarif-fer	Arbei-dere	Tarif-fer	Arbei-dere
Utløpne og fornyede tariffer	591	60 129	592	62 529	591	60 129	592	62 529
Tariffer som løp videre i året	64	40 564	-	655	-	-	64	41 219
Uavgjorte tariffer ved årets utgang	1	25	-	-	-	-	1	25
Ikke opsagte do. do.	206	13 484	3 ¹⁾	555	-	537	209	13 502
Nyoprettede do. do.	-	-	635	24 260	-	-	635	24 260
Utgåtte do. do.	155	8 554	-	-	155	8 554	-	-
Tilsammen	1 017	122 756	1 230	87 999	746	69 220	1 501	141 535

¹ Tilgangen på 3 tariffer skyldes at 4 enslydende enkelttariffer ifjor var regnet som en tariff, men i år er regnet som 4.

og I, IX og XII som viser et uforandret eller sågodtsom uforandret arbeidertall. Ellers er stigningen i de forskjellige erhvervsgrupper meget uensartet.

Nedgang i arbeidertallet er der bare i én gruppe, IV, kjemisk industri. Tilgangen har i denne gruppe vært mindre enn avgangen, idet en del temmelig store tariffer er utgått på grunn av at vedkommende anlegg var ferdig, bedriften nedlagt eller arbeiderne kommet inn under en annen fellestariff.

Stigningen i tariffenes antall og i arbeidertall skyldes for den alt overveiende del nydannelser av tariffer innen Norsk Skog- og Landarbeiderforbund. Allerede i 1928 blev der pekt på den store tilvekst av tariffer innen dette forbund. Man fikk da opgaver over 51 nyoprettede tariffer med 2292 arbeidere. Dessuten var der opprettet yderligere 52 tariffer som ikke blev regnet med i statistikken, da de ikke inneholdt opplysninger om arbeidertall. En del av de tariffer som blev opprettet i 1928 er ganske visst, etterat de er utløpet, fornyet i 1929. Det har imidlertid ikke vært mulig å følge bevegelsen i dette forbund på samme måte som i de andre. Alle tariffer som blev opprettet i 1928 er derfor i år regnet som utgåtte, alle opprettet i 1929 er regnet som nye. Der foreligger i år opgave over 398 tariffer med tilsammen 13 365¹ arbeidere. Tariffene gjelder a) skogsarbeide, b) fløtningsarbeide, c) sagarbeide, d) oplesning av planker og ved og e) forskjellige arbeider (grøfthing, torvstrøfabrikk, gårdsarbeide, teglverk etc.). Da tariffene innen Skog- og Landarbeiderforbundet som regel er av en annen art enn andre tariffer, har man funnet det mest hensiktsmessig å føre dem alle op på gruppen skogbruk. De inneholder vesentlig bestemmelser om akkordpriser og dagsbetaling, er avsluttet for sesongen og har bare undtagelsesvis bestemmelser om ferie.

Arbeidertallet har her i de fleste tilfelle måttet anføres skjønnsmessig. Arbeidertallet og antallet av tariffer er som regel blitt opgitt for hvert distrikt. Hvis de samme arbeidere er med i forskjellige tariffer (f. eks. skogsarbeide og fløtning), har man søkt å undgå dobbelt telling ved å utelate dem i antallet det ene sted. — Med så store og omfattende nydannelser som i

¹ Oppgaven er ikke fullstendig.

dette forbund må statistikken til å begynne med bli nokså ufullstendig og skjønsmessig, men det vil antagelig ikke ta lang tid før den er kommet i et sikrere spor. I forbundets årsberetning oppgis følgende hovedtall over medlemsbevegelsen i 1929:

	Antall avdelinger	Antall medlemmer
Pr. $\frac{31}{12}$ 1928	175	6456
Tilgang i 1929	170	9498
Avgang i 1929	11	3319
Pr. $\frac{31}{12}$ 1929	334	12635

Foruten i gruppen skogbruk er stigningen i arbeidertallet fra 1928 til 1929 absolutt sett størst i gruppene II, XI, XIX, XVI, XIV og X og relativt i gruppene II, XIX, XI, V, XVIII og X.

Stigningen i gruppe II, sten- og jordarter, skyldes både tilvekst i arbeidertallet i gamle tariffer og nytilkomne tariffer. I gruppe XI, beklædningsindustri, skyldes tilveksten overveiende nye tariffer. I gruppe XIX er samlet flere temmelig uensartede tariffer. Blandt andre finnes her de kommunale tariffer, som omfatter en rekke arbeidere av forskjellig slags. Stigningen i gruppen skyldes vesentlig nye (kommunale) tariffer, delvis også tilvekst i arbeidertall i endel eldre. I gruppe XVI, sjøfart, er avgangen i tariffenes antall større enn tilgangen. Stigningen i arbeidertall skyldes imidlertid at de i 1929 fornyede tariffer er av et større omfang enn i foregående år. I gruppe XIV, bygge- og anleggsvirksomhet, er der både tilvekst i omfanget av de bestående tariffer og overskudd av nytilkomne over utgåtte. I gruppe X, tekstilindustri, skyldes økningen vesentlig nytilkomne tariffer.

Foruten i ovennevnte grupper var der relativt sett en betydelig tilvekst i gruppene V og XVIII. I gruppe V, olje- og fettindustri, er der dels stigning i arbeidertallet i enkelte eldre tariffer, dels tilgang av nye. I gruppe XVIII, handel, er der økning på grunn av tilvekst av nye tariffer.

Som nevnt i tidligere oversikter kan bevegelsen i arbeidertallet innen hver erhvervsgruppe ikke tas som noget uttrykk for beskjeftigelsen i vedkommende erhvervsgren i det hele. Opgavene knytter sig nemlig såvidt mulig til situasjonen ved årets utgang. Og det hender at viktige bedrifter eller bedriftsgrupper innen en erhvervsgren kan være utelatt, da tarifforholdene på dette tidspunkt ikke var ordnet. På samme måte kan andre — som ikke var tatt med ved forrige årsskifte — være kommet med. Det har heller ikke alltid vært mulig å bruke tallene ved årets utgang. For sesongbedrifter og lign. må brukes det arbeidertall som er beskjeftiget når der er sesong. Dessuten vil der — som tidligere nevnt — alltid klebe noen usikkerhet ved arbeidertallet i hvert, fall for de større tariffer.

Av disse forskjellige grunner blir arbeidertallet bare et tilnærmet mål for det antall som ved årets utgang har tariffestede arbeidsforhold.

Under tilgangen i året er det av særlig interesse å feste sig ved de nye

tariffer. Blandt disse er også tatt med enkelte som ikke er helt nye, men som man tidligere ikke har hatt kjennskap til. Etter erhvervsgrupper fordeler de nye tariffer og deres arbeidertall sig således:

Erhvervsgrupper	Tariffer	Arbeidere	Erhvervsgrupper	Tariffer	Arbeidere
I. Utvinning av metaller	3	408	XI. Beklædningsindustri	39	1 375
II. Sten- og jordarter . .	16	1 440	XII. Nærings- og nydelsesmiddelindustri .	26	1 555
III. Metallindustri . . .	20	1 228	XIII. Polygrafisk industri .	-	-
IV. Kjemisk industri . . .	-	-	XIV. Bygge- og anleggs- virksomhet	28	829
V. Olje- og fettindustri	2	44	XV. Transport	23	399
VI. Elektrisitets- og gass- verk	8	60	XVI. Sjøfart	4	54
VII. Treindustri	23	1 028	XVII. Skogbruk	399	13 376
VIII. Papirindustri . . .	2	110	XVIII. Handel	15	299
IX. Lær- og gummiindu- stri	4	36	XIX. Forskjellige bedrifter	17	973
X. Tekstilindustri	6	1 046	Tilsammen	635	24 260

Den tilsvarende fordeling etter fagforbund gir følgende billede:

Fagforbund	Tariffer	Arbeidere	Fagforbund	Tariffer	Arbeidere
Norsk Arbeidsmannsforbund .	11	811	Overført	131	5 630
» Baker- og Konditorfor- bund	4	73	Det Norske Maskinistforbund	1	14
» Bygningsarbeiderforb..	24	722	Norsk Matros- og Fyrbøterun.	3	40
» Elektriker- og Kraft- stasjonsforbund	23	59	» Møbelindustriarb.forb.	5	487
» Formerforbund	2	66	» Nærings- og Nydelses- middelarbeiderforbund	23	1 538
Norges Handels- og Kontor- funks.forbund	10	164	» Papirindustriarbeider- forbund	3	160
Norsk Høvleriarbeiderforb. .	9	327	» Skinn-, Lær- og Gum- miindustriarbeiderforb.	4	36
» Jern- og Metallarbeid- erforbund	18	1 162	» Skog- og Landarbeider- forbund	398	13 365
» Kjemisk Industriarbeid- erforbund	9	1 179	» Skotøiarbeiderforbund	24	856
» Kjøttindustriarbeider- forbund	3	58	» Skredderforbund . . .	14	503
» Kommuneforbund	14	969	» Stenindustriarb.forb. .	1	200
» Kelnerforbund	4	40	» Tekstilarbeiderforbund	6	1 046
Overføres	131	5 630	» Transportarbeiderforb.	22	385
			Tilsammen	635	24 260

Ifølge fordelingen etter erhvervsgrupper er det innen gruppene skogbruk, nærings- og nydelsesmiddelindustri, sten- og jordarter, beklædningsindustri og metallindustri at det største antall nye arbeidere er kommet inn under tariffestede forhold.

Forbundsvis har tilsvarende Skog- og Landarbeiderforbundet, Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbundet, Kjemisk Industriarbeiderforbund, Jern- og Metallarbeiderforbundet og Tekstilarbeiderforbundet den største tilvekst av arbeidere som omfattes av tariffer.

Nydannelsen av tariffen innen Skog- og Landarbeiderforbundet er tidligere omtalt. Innen Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbundet er der opprettet adskillige helt nye tariffen ved hermetikkfabrikker, bryggerier, restauranter etc. Det er dog ikke alle blandt de nytilkomne som er helt nye, idet enkelte er opprettet ved sammenslutning av andre tariffen (således hadde f. eks. chokoladefabrikkerne i Oslo foregående år enkelttariffen, men blev i 1929 igjen sluttet sammen). Innen Kjemisk Industriarbeiderforbund var der også adskillige nydannelser i 1929, hvorav Hydros annen driftstariff var den betydeligste. I Jern- og metallarbeiderforbundet er der også inngått mange nye tariffavtaler i 1929, likesom også et par eldre er sluttet sammen. De mange nye tariffen innen Tekstilarbeiderforbundet er tidligere omtalt. De nye og nytilkomne tariffen i gruppen beklædningsindustri fordeler sig på Skotøiarbeiderforbundet og Skredderforbundet, hvor der er et stort antall nye tariffen. Innen Skotøiarbeiderforbundet er dog ikke alle helt nye. Flere har eksistert før, men har ikke tidligere vært regnet som særtariffen, eller de har vært med i fellestariffen, men har nu skilt sig ut.

Tariffenes opprettelsesmåte.

For å få et bilde av hvorledes årets tariffen, de nye og de fornyede, er kommet i stand, har man på grunnlag av partenes opplysninger og meglingsinstitusjonens dokumenter foretatt en fordeling etter hvorvidt de er avsluttet i forbindelse med arbeidsstans eller ikke, og etter hvorvidt de er avsluttet ved direkte forhandlinger eller ved hjelp av en tredjemann (som regel meglingsinstitusjonen). Når der har vært meglet, men uten resultat, således at tariffen først kom i stand ved efterfølgende fornyede direkte forhandlinger, er den regnet som opprettet ved tredjemann, hvis man senere kom til enighet om meglingsmannens forslag, i motsatt fall som opprettet ved forhandling.

Grupperingen kan dog ikke bli helt fri for nogen skjønsmessig vurdering.

De nye og fornyede tariffen fordeler sig etter opprettelsesmåten således:

Tariffene er avsluttet på følgende måte:	Absolutte tall		Relative tall		
	Tariffen	Arbeidere	Tariffen	Arbeidere	
I forbindelse med en åpen konflikt ¹	Ved direkte forhandling	104	4 698	8,5	5,4
	» hjelp av en tredjemann	13	1 511	1,0	1,8
Uten arbeidsstans	Ved direkte forhandling	1 035	48 012	84,4	55,3
	» hjelp av en tredjemann	75	32 568	6,1	37,5
Tilsammen . .		1 227	86 789	100,0	100,0

¹ Ifølge konfliktstatistikken deltok i 1929 4 796 arbeidere i konflikt, mens her er anført at tariffen for 6 209 arbeidere blev opprettet i forbindelse med konflikt. Den

De fleste av de opprettede tariffen i 1929, nemlig 90,5 pct., som omfatter ca. 93 pct. av det hele arbeidertall, kom således i stand uten forutgående arbeidsstans. Av disse blev de aller fleste opprettet ved direkte forhandling; men de som kom i stand ved hjelp av en tredjemann var de betydeligste hvad arbeidertallet angår. Av de tariffen som blev avsluttet i forbindelse med en åpen konflikt, blev de fleste avgjort ved direkte forhandling.

Storparten av tariffene, 92,9 pct. av de nye og fornyede, blev i 1929 ordnet ved direkte forhandlinger mellom partene. Bare 7,1 pct. blev avgjort ved hjelp av en tredjemann, men disse omfattet 39,3 pct. av arbeiderne.

Den midlertidige voldgiftslov løp ut 1 august og blev ikke fornyet. Ingen av de nye tariffen i 1929 blev opprettet ved voldgift.

Tariffenes tallmessige betydning.

Det vilde vært av interesse å vise tariffenes relative utbredelse i de forskjellige industrigrupper. Dette kunde gjøres ved å trekke en sammenligning mellom det antall arbeidere innen de forskjellige erhvervsgrupper som har tariffavtale, og det hele antall beskjefte arbeidere innen disse grupper. Da tariffenes arbeidertall for tiden i endel tilfelle må anslås skjønsmessig, vil en sådan sammenligning på det nuværende tidspunkt ikke kunne foretas med tilstrekkelig sikkerhet. For øvrig vilde det også ha sine store vanskeligheter å konstatere det samlede arbeidertall.

For å få et mere koncentrert bilde av tariffenes tallmessige betydning og fordelingen mellom store og små tariffen er nedenfor opført antallet av tariffen pr. 31 desember 1929 fordelt etter arbeidertall. Hvor der er gitt oppgaver for flere tariffen under ett er de gruppert etter det gjennomsnittlige arbeidertall.

Tariffene omfatter følgende antall arbeidere:	Tariffer	
	Absolutte tall	Relative tall
Under 10	489	32,6
10—20	367	24,4
20—50	318	21,2
50—100	129	8,6
100—200	90	6,0
200—500	63	4,2
500—1 000	21	1,4
1 000—2 000	10	0,7
2 000—5 000	11	0,7
5 000—10 000	2	0,1
10 000 og over	1	0,1
Tilsammen	1 501	100,0

vesentligste årsak til forskjellen er iår den at der er et ganske stort antall tariffen opprettet i forbindelse med blokader. Disse er her regnet som tariffen opprettet i forbindelse med åpne konflikter, men blokader er ikke tatt med i konfliktsstatistikken. Blokader er den almindelige form for arbeidskonflikt innen Skog- og Landarbeiderforbundet. Arbeidertallet har i mange av disse tilfelle måttet beregnes.

Det ses herav at de aller fleste tariffer er små. Hele 856 av dem eller 57 pct. omfattet mindre enn 20 arbeidere. Bare 24 tariffer eller 1,6 pct. omfattet over 1000 arbeidere og kun 3 over 5000. (De siste finnes i Jern- og Metallarbeiderforbundet, Matros- og Fyrbøterunionen og Papirindustriarbeiderforbundet.)

Partenes organisasjonsforhold.

Det har heller ikke i år lyktes å skaffe fullstendige opgaver over antallet av organiserte og uorganiserte arbeidere og arbeidsgivere. Da de fleste opplysninger skriver sig fra arbeidernes organisasjoner, er det oppgavene over de organiserte arbeidere som er de sikreste, mens det hele arbeidertall oftere vil være et anslagstall. Å foreta en fordeling etter organisasjonsforholdene, før man har fått sikrere opgaver på dette punkt, vil derfor være av liten verdi.

Tariffenes gyldighetsområde.

De gjeldende tariffer pr. 31 desember 1929 og deres arbeidertall fordeler sig således:

Område	Tariffer		Arbeidere	
	Absolutte tall	Relative tall	Absolutte tall	Relative tall
Landsavtaler	39	2,6	68 999	48,8
Distriktsavtaler	13	0,9	3 128	2,2
Lokale avtaler	415	27,6	21 659	15,3
Avtaler for en enkelt arbeidsplass . .	1 034	68,9	47 749	33,7
Tilsammen . .	1 501	100,0	141 535	100,0

Som l a n d s a v t a l e r er her regnet de som omfatter en betydelig del av landets arbeidere i vedkommende fag eller industri og er gjeldende innen et utstrakt område av riket. En eller et par sådanne avtaler forekommer i de fleste erhvervsgrupper. Som d i s t r i k t s a v t a l e r er regnet de avtaler som omfatter et stort antall arbeidssteder, men et mere begrenset område av riket. Et par avtaler innen lærindustri, handel og forretningsvirksomhet, stenindustri og sjøfart er regnet til denne gruppe. Grensen mellom denne og den foregående er dog noget ubestemt. Som l o k a l e avtaler er regnet de som gjelder for størstedelen av en industri eller et fag på et lokalt begrenset område. Særlig innen bygningsfagene, transportfaget, bakerfaget og kjøttindustrien er avtaler av denne art almindelige. Også en rekke avtaler innen skogbruket er regnet som lokale avtaler. Endelig er til siste gruppe regnet alle avtaler som kun gjelder for en bedrift, idet den økonomiske enhet er lagt til grunn.

Landstariffene er bare 2,6 pct. av samtlige tariffer, men de omfatter 48,8 pct. av tariffenes samlede arbeidertall, mens de lokale avtaler og avtalene for en enkelt bedrift tilsammen utgjør 96,5 pct. av tariffene, men bare 49,0 pct. av arbeidertallet.

Tariffenes varighet.

I oversikten for 1928 blev nevnt at der var en tendens til å gå over til tariffer med 2 års varighet. Denne tendens har utviklet sig videre i 1929. De i året 1929 inngåtte tariffer bygger som regel på en varighet av 2 år. En undtagelse er dog de mange nye tariffer i skogbruket som gjelder sesongen eller er av ubestemt varighet. Også de tariffer som blev inngått i 1929 inneholdt i de fleste tilfelle bestemmelse om en betinget indeksregulering i 1930. — Indeksreguleringene, i 1929, som kunde ha vært gjennomført i henhold til bestemmelser i tariffene av 1928, kom praktisk talt alle til å falle bort, idet adgangen til lønnsreduksjon i 1929 ikke blev benyttet.

I tabellen side 17 er de tariffer som var gjeldende ved slutningen av 1929 fordelt efter endelig utløpstid. Der er anført i hvor mange tariffer der var bestemmelse om indeksregulering, og når denne har funnet eller skulde kunne finne sted. Under indeksregulering i 1929 er bare tatt med de tilfelle hvor indeksreguleringen blev effektiv. Der hvor den ved forhandlinger i 1929 blev sløftet er den ikke ført op i tabellen. Det er mulig at oppgavene på dette punkt i nogen få tilfelle er usikre. Men stort sett skulde opplysningene være tilstrekkelige.

I tabellen side 18 er de tariffer som var gjeldende ved utgangen av 1929 fordelt efter erhvervsgrupper og endelig utløpstid.

Tariffenes innhold.

Som anført i tidligere publikasjoner egner tariffenes oppgaver over lønnsatsen sig ikke til å gi et bilde av forandringene i lønnsnivået fra år til år. De kan ikke benyttes til nogen samlet oversikt over lønnsbevegelsen, da man ikke kan gå ut fra at forandringene i tariffsatsene gir et riktig uttrykk for bevegelsen i de faktiske lønninger. Dertil kommer at oppgavene over lønnsatsene ikke er helt fullstendige, og at de i mange tilfelle hvor der overveiende arbeides på akkord ikke er tilstrekkelig opplysende.

Nogen almindelig bearbeidelse av disse oppgaver er derfor ikke foretatt.

I Lønninger 1929 er gitt en skjematisk oversikt over resultatene av de viktigste tarifforhandlinger i 1929. Det almindeligste er en uforandret prologasjon, i en del tilfelle en mindre lønnsforhøielse.

Nogen fordeling av tariffene efter bestemmelsen om minstelønn og normallønn er ikke foretatt, da man ikke har tilstrekkelige opplysninger herom.

De andre lønningsbestemmelser — om overtidsprocenter, læregutt-skalaer o. s. v. — er gjennomgående uforandret i de nye tariffer.

Tariffer ved utgangen av 1929 fordelt etter utløpstid og tidspunktet for indeksregulering.

Endelig utløpstid	Det saml. antall tariffer ved utg. av 1929	Derav med indeksregulering								Løp. aut. regulering			
		I alt	i 1929				i 1930						
			1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.		4 kv.		
Utl. ved årets utg. el. uavgj.	Overensk.	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1930: 1 kv.	Arbeidere	1177	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Overensk.	346	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— 2 »	Arbeidere	27738	1000	700	300	-	-	-	-	-	-	-	-
	Overensk.	240	5	-	4	-	-	1	-	-	-	-	-
— 3 »	Arbeidere	16298	913	-	843	-	-	70	-	-	-	-	-
	Overensk.	114	3	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-
— 4 »	Arbeidere	23761	800	192	-	-	-	608	-	-	-	-	-
	Overensk.	38	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1931: 1 »	Arbeidere	3839	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Overensk.	212	174	-	-	1	-	171	2	-	-	-	-
— 2 »	Arbeidere	35896	27031	-	-	1200	-	25329	502	-	-	-	-
	Overensk.	97	34	-	-	-	-	32	-	-	-	-	2
— 3 »	Arbeidere	8588	6405	-	-	-	-	6163	-	-	-	-	242
	Overensk.	12	5	-	-	-	-	4	1	-	-	-	-
— 4 »	Arbeidere	2198	545	-	-	-	-	435	110	-	-	-	-
	Overensk.	13	10	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-
Ubest. utl.tid	Arbeidere	3897	3821	-	-	-	-	-	-	-	-	3821	-
	Overensk.	66	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ut ses. el. ut dr. året 1929/30	Arbeidere	7575	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Overensk.	343	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	Arbeidere	10568	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Overensk.	1501	233 ¹⁾	2	5	1	-	210	3	-	-	10	2
	Arbeidere	141535	40515	892	1143	1200	-	32605	612	-	-	3821	242

¹⁾ I årbokstabell nr. 152 er oppgitt med indeksregulering 251 tariffer med 43 486 arbeidere. Differensen skyldes at en del av de tariffer som opprinnelig hadde bestemmelse om indeksregulering i 1929, men hvor indeksreguleringen falt bort, feilaktig var blitt regnet med i oppgaven.

Tariffer ved utgangen av 1929 fordelt etter utløpstid og erhverv.

Erhvervsgrupper	Utløpet ved årets utgang eller ikke fornyet ¹		1930								1931								Ubestemt, ut sesongen, ut driftsåret 1928/29 ²		I alt ³			
			1 kv.		2 kv.		3 kv.		4 kv.		1 kv.		2 kv.		3 kv.		4 kv.							
	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.		
I. Utvinning av metaller	2	128	—	—	—	—	3	704	—	—	1	2200	—	—	1	80	—	—	1	220	8	3332		
II. Sten- og jordarter	—	—	11	760	16	3322	5	69	2	235	4	243	3	1400	—	—	—	—	2	115	43	6149		
III. Metallindustri	—	—	8	923	8	663	3	611	—	—	36	11815	8	833	—	—	—	—	2	2053	65	16898		
IV. Kjemisk industri	—	—	1	420	2	89	6	3870	1	900	2	42	4	1612	—	—	—	—	1	16	17	6949		
V. Olje- og fettindustri	1	15	—	—	—	1	8	—	—	—	—	—	2	296	—	—	—	—	—	—	4	319		
VI. Elektr.- og gassverk	6	51	1	7	19	177	5	83	—	—	—	—	2	42	—	—	—	—	10	73	43	433		
VII. Treindustri	1	17	19	540	16	411	8	526	—	—	28	4376	2	135	1	60	2	160	4	122	81	6347		
VIII. Papirindustri	—	—	3	258	2	346	11	13566	—	—	55	1349	—	—	—	—	—	—	1	90	72	15609		
IX. Lær- og gummiindustri	1	700	—	—	—	—	—	—	—	—	1	150	12	546	—	—	—	—	—	—	14	1396		
X. Tekstilindustri	—	—	10	2876	1	70	2	35	—	—	1	282	—	—	1	110	—	—	1	250	16	3623		
XI. Beklædningsindustri	1	16	15	335	18	2641	3	272	1	50	43	3401	—	—	3	325	—	—	—	—	84	7040		
XII. Nærings- og nydelsesmiddelindustri	—	—	22	918	51	3249	27	1333	4	34	6	706	10	2381	4	643	1	13	1	24	126	9301		
XIII. Polygrafisk industri	—	—	181	1800	—	—	—	—	—	—	3	1802	—	—	—	—	—	—	—	—	184	3602		
XIV. Bygge- og anleggsvirks.	1	40	29	1390	47	1577	7	178	—	—	26	8208	49	555	—	—	—	—	3	2470	162	14418		
XV. Transport	2	129	17	1585	14	1624	9	903	23	513	2	43	3	346	—	—	—	—	9	3664	2	125	81	8932
XVI. Sjøfart	—	—	16	12015	1	16	—	—	—	—	1	2000	1	6	—	—	—	—	5	512	24	14549		
XVII. Skogbruk	1	20	5	95	15	237	12	888	—	—	—	—	—	—	1	900	—	—	369	11878	403	14018		
XVIII. Handel	2	25	5	51	5	72	10	509	5	97	3	1268	—	—	1	80	1	60	1	20	33	2182		
XIX. Forskjellige bedrifter	2	36	3	3765	24	1796	3	214	1	10	—	—	2	442	—	—	—	—	6	175	41	6438		
Tilsammen	20	1177	346	27738	240	16298	114	23761	38	3839	212	35896	97	8588	12	2198	13	3897	409	18143	1501	141535		

¹ 14 tariffer med 986 arbeidere utløp 31 desember 1929. — ² 66 tariffer med 7575 arbeidere med ubestemt utløpstid, 343 tariffer med 10 568 arbeidere varer for sesongen. — ³ Derav 233 tariffer med 40 515 arbeidere med indeksregulering.

Efter feriens lengde fordeler antallet av overenskomster og arbeidere sig således:

	Absolutte tall		Relative tall			
	1929		1929		1928	
	Overensk.	Arbeidere	Overensk.	Arbeidere	Overensk.	Arbeidere
6 dager (1 uke)	37	2 496	2,5	1,8	3,6	2,4
8 dager	237	54 506	15,8	38,5	25,5	44,9
1—2 uker . . .	77	1 578	5,1	1,1	1,7	1,2
12 dager (2 uker)	618	48 702	41,2	34,4	56,7	41,0
Over 2 uker . .	77	14 653	5,1	10,4	3,3	5,2
Uopgitt eller ingen feried. . .	455	19 600	30,3	13,8	9,2	5,3
	1 501	141 535	100,0	100,0	100,0	100,0

74 pct. av arbeiderne har fra 8 til 12 dagers ferie. I forhold til foregående år er dette procenttall falt, likeså også tallet av dem med 6 dager. Derimot er antallet av dem med over 2 uker forholdsvis steget, likeså antallet med uopgitt eller ingen ferie. De fleste av de nye skogstariffer kommer i denne gruppe.

Feris lengde i de forskjellige erhvervsgrupper fremgår av tabellen side 20.

Tariffenes opsigelsesfrist.

Loven om arbeidstvister krever at hver tariff skal inneholde bestemmelser om opsigelsesfrist, hvis ikke utløpstiden er uttrykkelig fastsatt på forhånd og loven setter fristens lengde til 3 måneder før utløpstiden, når man ikke er kommet overens om en annen opsigelsesfrist.

Tariffene pr. 31 desember 1929 fordeler sig således etter opsigelsesfristens lengde:

	Under 1 md.	1 md.	6 uker	2 mdr.	3 mdr.	Uopgitt	Med fastsatt utløpstid	Ingen opsigelsesfrist	I alt
Antall tariffer	11	660	7	123	273	421	4	2	1 501
» arbeidere	2 607	87 998	1 392	11 849	14 191	20 153	3 290	55	141 535

Det almindeligste er således en måneds opsigelsesfrist. Endel av de tariffer som er ført på gruppen uopgitt kunde muligens vært regnet med til tariffer med 3 måneders frist. Men de fleste er antagelig skogstariffer, hvor ingen opsigelsesfrist er fastsatt.

Feriers lengde i de forskjellige erhvervsgrupper.

	6 dager (1 uke)		8 dager		1—2 uker		10—12 dager		12 dager (2 uker)		12—14 dager		Over 2 uker		Uoppgitt eller in- gen ferie- dager		Sesong- arbeide		Tilsammen	
	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.
I. Utvinning av metaller	—	—	4	2 704	—	—	—	—	—	—	2	500	—	—	2	128	—	—	8	3 332
II. Sten- og jordarter	7	194	12	2 890	1	30	—	—	16	1 478	2	1 150	—	—	5	407	—	—	43	6 149
III. Metallindustri	—	—	47	12 174	—	—	2	355	11	3 303	—	—	—	—	5	1 066	—	—	65	16 898
IV. Kjemisk industri	—	—	—	—	1	60	—	—	8	1 469	8	5 420	—	—	—	—	—	—	17	6 949
V. Olje- og fettindustri	1	15	—	—	1	36	—	—	2	268	—	—	—	—	—	—	—	—	4	319
VI. Elektrisitets- og gassverk	—	—	6	40	1	7	9	42	19	191	1	32	7	121	—	—	—	—	43	433
VII. Treindustri	2	45	60	5 243	1	100	—	—	15	782	—	—	—	—	3	177	—	—	81	6 347
VIII. Papirindustri ¹	1	140	16	14 120	—	—	—	—	55	1 349	—	—	—	—	—	—	—	—	72	15 609
IX. Lær- og gummiindustri	—	—	12	1 233	2	163	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	1 396
X. Tekstilindustri	—	—	15	3 072	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	551	—	—	16	3 623
XI. Beklædningsindustri	2	10	46	3 319	—	—	1	14	32	3 488	—	—	—	—	3	209	—	—	84	7 040
XII. Nærings- og nydelsesmiddelindu- stri	4	212	5	345	3	76	2	248	104	7 780	—	—	2	40	6	600	—	—	126	9 301
XIII. Polygrafisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	184	3 602	—	—	—	—	—	—	—	—	184	3 602
XIV. Bygge- og anleggsvirksomhet	4	75	3	121	—	—	44	125	98	11 794	5	584	1	15	7	1 704	—	—	162	14 418
XV. Transport ²	3	715	7	3 014	5	64	—	—	42	4 274	7	395	2	46	15	424	—	—	81	8 932
XVI. Sjøfart ³	11	1 069	1	6 000	—	—	—	—	7	6 964	—	—	1	16	4	500	—	—	24	14 549
XVII. Skogbruk ¹	1	11	2	224	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	418	398	13365	—	403	14 018
XVIII. Handel	—	—	1	7	—	—	—	—	13	1 441	15	359	3	363	1	12	—	—	33	2 182
XIX. Forskjellige bedrifter	1	10	—	—	1	50	3	208	12	519	6	319	15	5 293	3	39	—	—	41	6 438
Tilsammen	37	2 496	237	54 506	16	586	61	992	618	48 702	46	8 759	31	5 894	57	6 235	398	13365	1 501	141 535

¹ 2 tariffer med 151 arbeidere med ferie under 6 dager (4 dager). ² 2 tariffer med 520 arbeidere med ferie 7 dager. ³ 11 tariffer med 1 069 arbeidere med ferie 7 dager. ⁴ De fleste tariffer innen Kjemisk Industriarbeiderforbund, hvor dagarbeidere har 12 dagers, skiftarbeidere 14 dagers ferie, er ført på denne gruppe.

III. Arbeidskonflikter i 1929.

Materialet skriver sig som i tidligere år vesentlig fra fagforbundene; men man har også i stor utstrekning benyttet riksmeglingsmannens, kretsmeglingsmennenes og Norsk Arbeidsgiverforenings opgaver til kontroll. Også «Arbeidsgiveren», Landsorganisasjonens Meddelelsesblad, en rekke fagblad og årsberetninger samt dagspressen er benyttet til supplering av oppgavene.

Av økonomiske grunner trykkes heller ikke i år tabellene med de fullstendige opplysninger om hver enkelt konflikt, men bare tallene for de største konflikter, og en almindelig oversikt for alle.

Det er antagelig lykkes å få opplysninger om de fleste arbeidskonflikter i året. Angående de forskjellige prinsipper for Byråets, Landsorganisasjonens og Arbeidsgiverforeningens konfliktsstatistikk henvises til Statistiske Meddelelser nr. 7, 1923.

I året 1929 er der forekommet i alt 73 konflikter. De mest omfattende var følgende:

	Varighet i 1929 fra — til —	Antall arbeidere	Tapte arbeids- dager
Norsk Elektr. Metallindustri A/S, Sarpsborg ¹ .	1/1-1/3	120	6 000
Valberg Makadam A/S, Kragerø.	13/2-28/5	125	10 375
Spjelkavik Snøre-, Not- og Garnfabrik ²	29/4-31/12	52	10 712
Eitrheimskonflikten, Odda	28/5-2/10	280	30 240
Lærverefabrikkene i Oslo og Halden	10/6-24/7	250	9 500
Grubenes Sprængstoffabrik, Ski ²	26/8-31/12	52	5 564
Telegrafvesenet, Østfoldske Krets ²	7/9-31/12	113	10 848
Oslo Telefonanlegg	7/9-4/11	124	5 952
Chri.a Spigerverk ²	16/9-31/12	120	10 680
Drosjechaufførene i Oslo	4/10-6/12	ca. 500	26 500

Inndelingen av konfliktene etter deres karakter er sløifet, da avgjørelsen herav i mange tilfelle er usikker.

Ved Statens virksomheter har der i årets løp vært 2 konflikter, nemlig de ovennevnte ved Telegrafvesenet, Østfoldske Krets og ved Oslo Telefonanlegg.

Ved kommunale virksomheter har der vært 5 konflikter i året, hvorav den største var konflikten ved Nidaros kommune i anledning av Foldalskonflikten.

Det samlede antall konflikter i 1929 og det arbeidertall de omfatter fordeler sig således på årets kvartaler (etter begynnelsestid):

¹ Fra foregående år. ² Ikke avsluttet ved årets utgang.

	Konflikter	Arbeidere
1. kvartal	13	471
2. —	24	2 099
3. —	23	957
4. —	13	1 269
Tilsammen . .	73	4 796

4 av de konflikter som er ført op på 1. kvartal med tilsammen 219 arbeidere var allerede begynt i 1928.

Av konfliktene var 16 med tilsammen 1147 arbeidere ikke avsluttet ved årets utgang. Den viktigste av disse er Nidaroskonflikten, som varte til 17 januar 1930.

Avgjørende for konfliktenes størrelse er dels deres omfang, altså antallet av rammede arbeidere, og dels deres varighet. Efter arbeidertallet fordeler konfliktene i 1929 sig således:

Under 10 arb.	10— 50 arb.	50— 100 arb.	100— 200 arb.	200— 400 arb.	400— 600 arb.	600— 1 000 arb.	1 000— 10 000 arb.	Over 10 000 arb.	Tils.
12	34	9	13	2	3	-	-	-	73

63 pct. av årets konflikter gjaldt således bedrifter med et arbeidertall under 50.

Efter konfliktenes varighet (løpende arbeidsdager) får man følgende fordeling:

Under 2 dager	2—10 dager	11—50 dager	51—100 dager	Over 100 dager	Tilsammen
1	12	39	14	7	73

Ca. 53 pct. av konfliktene hadde en varighet av mellom 11 og 50 dager, ca. 29 pct. over 50 dager og 18 pct. under 11 dager.

Det er også av interesse å se hvorledes arbeidertallet fordeler sig efter konfliktenes varighet.

	Under 2 dager	2—10 dager	11—50 dager	51—100 dager	Over 100 dager	Tils.
Absolutt . . .	25	1 455	1 785	1 046	485	4 796
Relativt . . .	0,5	30,4	37,2	21,8	10,1	100,0

Også i år har gruppen 11—50 dager det største arbeidertall; men da der i år ikke er nogen særlig omfangsrrike konflikter, er fordelingen på disse varighetsgrupper langt jevnere enn foregående år. Det er å merke at der i år er

et forholdsvis stort antall, 10 pct., av arbeiderne mot 4 pct. ifjor som har vært i konflikt over 100 dager. Men så er også de kortvarige konflikter med en varighet av under 10 dager av adskillig større betydning i 1929 enn i 1928. Ca. 31 pct. av arbeiderne hører i 1929 til denne gruppe, mot foregående år ca. 4 pct.

Man har også foretatt en fordeling av konfliktene etter det felles mål for deres omfang og varighet, de tapte arbeidsdager.

Tapte arbeidsdager									
	Under 20	20—500	501—1 000	1 001—2 000	2 001—5 000	5 001—10 000	10 001—20 000	20 001—50 000	I alt
Antall konflikter . .	1	30	8	16	7	5	4	2	73

Der var i 1929 bare 2 konflikter eller 2,7 pct. av samtlige som hadde over 20 000 tapte dager. 21 av konfliktene eller 42,5 pct. hadde under 500 tapte arbeidsdager. De tilsvarende tall for 1928 var henholdsvis 5 og 38 pct. I årene 1927, 1926 og 1925 hadde henholdsvis 7,3, 16,8 og 9,5 pct. av konfliktene over 20 000 tapte dager.

Antallet av tapte dager er beregnet på samme måte som i tidligere år ved å multiplisere arbeidertallet ved konfliktens utbrudd med antallet av arbeidsdager konflikten varer.¹ I de tilfelle hvor en konflikt faller i flere perioder av forskjellig omfang har man såvidt mulig tatt hensyn til det ved beregningen av de tapte dager. — De tapte arbeidsdager den offisielle statistikk regner med kan ofte være adskillig flere enn de som anføres i Arbeidernes Faglige Landsorganisasjons statistikk. Som regel vil Landsorganisasjonen bare regne med de regnskapsmessig tapte dager, de som der er betalt bidrag for. Derfor er det i mange tilfelle bare oppgavene over antallet av organiserte arbeidere i konflikt som benyttes. Konflikter som der ikke betales bidrag for blir undertiden helt sløffet. Byrådet prøver å få med alle tilfelle av arbeidsstans, og ved beregningen av de tapte dager regnes med bedriftenes hele arbeidertall. Som nevnt i tidligere årganger kan antallet av tapte dager aldri bli helt nøyaktig. Man kjenner ikke arbeidertallets forandringer under konfliktens forløp og andre forhold av betydning for beregningen. Antallet kan derfor bare betraktes som et omtrentlig uttrykk for konfliktenes omfang og varighet.

Følgende fordeling av konfliktene på erhvervsgrupper viser hvilke fag som har vært særlig rammet av arbeidsstans:

¹ Varigheten er regnet fra første konfliktsdag til første arbeidsdag etter konfliktens avslutning. Søn- og helligdager og andre regulære fridager er trukket fra.

	Konflikter	Arbeidere	Tapte dager
Utvinning av metaller	4	777	38 594
Jord- og stenindustri	10	408	27 290
Metallindustri	14	682	23 706
Kjemisk industri	4	702	17 124
Olje- og fettindustri	1	12	888
Treindustri	5	189	6 518
Papirindustri	2	80	2 330
Lær- og gummiindustri	1	250	9 500
Tekstilindustri	4	360	13 108
Beklædningsindustri	3	122	4 592
Nærings- og nytelsesmiddelindustri	3	49	121
Polygrafisk industri	1	10	1 810
Byggeindustri	12	445	19 802
Transport	3	530	27 000
Skogbruk	2	121	1 782
Handel	1	12	216
Forskjellig	3	47	2 323
I alt	73	4 796	196 704
Herav Staten	2	237	16 800
« kommunene	5	565	7 221

Gruppene utvinning av metaller, jord- og stenindustri, transport, metallindustri og byggeindustri har det største antall tapte arbeidsdager.

I gruppen utvinning av metaller var den største Eitrheims konflikten i Odda. Dessuten var der et par mindre grubekonflikter. I gruppen jord- og stenindustri var den største konflikten ved Valberg Makadam, Kragerø. Ellers var der flere teglverkskonflikter, til dels med et ganske betydelig omfang, samt endel konflikter ved stenhuggerier, kalkverk etc. I gruppen transport var det den store drosjebilkonflikt i Oslo som spilte størst rolle. Dertil kommer et par rutebilkonflikter. I gruppen metallindustri var der et ganske stort antall konflikter ved mekaniske verksteder, støperier og andre metallfabrikker. Av størst omfang var konfliktene ved Christiania Spigerverk og ved Moelvsn bruk. I gruppen byggeindustri var der en rekke mindre konflikter og et par større, nemlig konfliktene blandt anleggsarbeiderne i telegraf- og telefonvesenet.

Der er i 1929 bare ført op 2 konflikter på gruppen skogbruk, og disse hører ikke under Skog- og Landarbeiderforbundet. Innen dette forbund var der riktignok i 1929 en rekke store arbeidskamper; men da disse som regel foregikk i form av blokader, ikke i form av ordinære streiker eller lockouter med arbeidsstans, er de ikke tatt med her. Et par av dem skulde visstnok som ordinære konflikter ha vært med; men det har ikke vært mulig å få fullstendige oppgaver over deres omfang og varighet.

Nogen fullstendig fordeling av konfliktene etter årsaker er i år ikke foretatt.

Her skal også gis en oversikt over hvorledes konfliktene er løst, ved

direkte forhandling eller ved hjelp av en tredjemann, og endelig konflikter som ikke var løst ved årets utgang.

	Konflikter	Arbeidere
Konflikter ordnet ved direkte forhandling	42	2 081
—»— hjelp av tredjemann	15	1 568
Konflikter ikke løst ved årets slutt	16	1 147
Tilsammen	73	4 796

Følgende hovedtall gir en oversikt over arbeidskonfliktenes utvikling i de senere år:

	Konflikter	Arbeidere	Tapte arbeidsdager
1921	89	154 421	ca. 3 584 000
1922	26	2 168	» 91 000
1923	57	24 965	» 796 000
1924	61	63 117	» 5 152 000
1925	84	13 752	» 667 000
1926	113	51 487	» 2 205 000
1927	96	22 456	» 1 374 000
1928	63	8 042	» 364 000
1929	73	4 796	» 196 704

Antallet av arbeidere i konflikt og antallet av tapte arbeidsdager viser i 1929 — når undtas 1922 — det laveste tall i årrekken 1921—1929.

Foruten innen Skog- og Landarbeiderforbundet er der også i andre forbund tilfelle av konflikter som ikke er regnet med i den ordinære konfliktsstatistikk. Når man har fått det inntrykk at vedkommende bedrifter er i gang på tross av konfliktene ved hjelp av arbeidsvillige, har man ikke regnet dette som ordinære konflikter, men som blokader. Således er f. eks. selve Foldalskonflikten ikke regnet med blandt de ordinære konflikter, til tross for at der har vært ca. 250 mann i konflikt siden 21 mai 1929. Men driften blev allikevel i 1929 oprettholdt ved arbeidsvillige. Også et par andre konflikter er utelatt på grunn av særegne forhold. Hvor man skal trekke grensen her blir dog selvsagt noget skjønsmessig.

Likesom i 1928 har man gjennom arbeiderpressen i Oslo og gjennom fagbladene samlet opplysninger om blokader, boykott etc. til supplering av oppgavene over streiker og lockouter. Der er dog heller ikke i år igangsatt nogen almindelig statistikk over disse former for konflikt. Hvorvidt blokade som kampmiddel har vært mere anvendt nu enn tidligere har man ikke materiale til å bedømme. På grunn av de mange konflikter av denne art innen skog- og landbruk skulde man dog anta det.

De fleste av blokadene gjelder lønsspørsmål. Den almindeligste form er at arbeidet blokeres på grunn av at vedkommende (uorganiserte) arbeidsgiver ikke vil underskrive den gjeldende overenskomst i faget. Inntil så er skjedd stanses tilgangen på arbeidskraft. En del blokader gjelder tvist angående utbetaling av lønninger, organisasjonsretten, opsigelse av arbeidere

og — som i skogbruket — selve etableringen av tariffestede forhold og organisasjonsretten. I forbindelse med blokadene advares mot å bruke og kjøpe produkter fra vedkommende bedrifter.

Det er almindelig at der samtidig med en åpen konflikt også avverteres blokade, til sikkerhet for at konflikten blir effektiv.

Utarbeidelsen av denne statistikk er forestått av sekretær Signy Arctander, som også har skrevet innledningen.

Det Statistiske Centralbyrå, Oslo august 1930.

Gunnar Jahn.

E. Storsteen.

Rekke VIII.

Trykt 1929:

- Nr. 83. Meieribruket i Norge i 1927. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1927.*)
- 84. Sinnssykeasylenes virksomhet 1927. (*Hospices d'aliénés.*)
- 85. Det civile veterinærvesen 1927. (*Service vétérinaire civil.*)
- 86. Forsikringsselskaper 1927. (*Sociétés d'assurances.*)
- 87. Lønninger 1928. (*Gages et salaires.*)
- 88. Den Norske Statskasses Finanser 1913/14—1929/30. (*Finances de l'État.*)
- 89. Norges telegrafvesen 1927—28. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 90. Skolevesenets tilstand 1926—27. (*Instruction publique.*)
- 91. Sjømannsforsikringen 1926. Fiskeriforsikringen 1926. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 92. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1928—29. (*Salaires des ouvriers agricoles 1928—29.*)
- 93. Kommunevalgene 1928. (*Élections en 1928 pour les conseils communaux et municipaux.*)
- 94. Norges jerbaner 1927—28. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 95. Norges postvesen 1928. (*Statistique postale.*)
- 96. Fængselsstyrets årbok 1925. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1925.*)
- 97. Industriarbeiderforsikringen. Ulykkesforsikringen 1926. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 98. Husdyrbruket — Produksjon. Representativ undersøkelse for året ²⁰/₁₀₀ 1927 — ²⁰/₁₀₀ 1928. (*Élevage du bétail; production. Recherche représentative.*)
- 99. Meglingsinstitusjonens virksomhet 1927 og 1928. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1928. (*Entremise publique 1927 et 1928. Conventions collectives et conflits du travail en 1928.*)
- 100. Norges kommunale finanser 1926/27. (*Finances des communes.*)
- 101. Kriminalstatistikk 1925 og 1926. (*Statistique de la criminalité pour les années 1925 et 1926.*)
- 102. Norges fiskerier 1927. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 103. Husholdningsregnskap 1927—28. (*Budgets de familles 1927—28.*)
- 104. Norges handel 1928. (*Commerce.*)
- 105. Norges bergverksdrift 1928. (*Mines et usines.*)
- 106. Private aktiebanker 1928. (*Banques privées par actions.*)
- 107. Sykeforsikringen 1928. (*Assurance-maladie.*)
- 108. Norges skibsfart 1928. (*Navigaton.*)
- 109. Norges sparebanker 1928. (*Caisses d'épargne.*)

Trykt 1930:

- Nr. 110. Norges industri 1927. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
- 111. Det civile veterinærvesen 1928. (*Service vétérinaire civil.*)
- 112. Rekruttering 1922—26. (*Recrutement.*)
- 113. Fattigvesenet 1926 og 1927. (*Assistance publique.*)
- 114. Den Norske Statskasses finanser 1913/14—1930/31. (*Finances de l'État.*)
- 115. Sinnssykeasylenes virksomhet 1928. (*Hospices d'aliénés.*)
- 116. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1927. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 117. Meieribruket i Norge 1928. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1928.*)
- 118. Lønninger 1929. (*Gages et salaires.*)
- 119. Forsikringsselskaper 1928. (*Sociétés d'assurances.*)

Rekke VIII.

Trykt 1930 (forts. suite):

- Nr. 120. Statistikken over betalingsforholdene 1887—1929. Konkursar, nam osv. (*Faillites, saisies-exécutions, etc.*)
- 121. Norges jernbaner 1928—1929. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 122. Sjømannsforsikringen 1927. Fiskerforsikringen 1927. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 123. Fagskolestatistikk 1926/27—1928/29. (*Écoles professionnelles.*)
- 124. Alkoholstatistikk 1928—1929. (*Statistique de l'alcool.*)
- 125. Norges telegrafvesen 1928—1929. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 126. Norges postvesen 1929. (*Statistique postale.*)
- 127. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1929—1930. (*Salaires des ouvriers agricoles 1929—1930.*)
- 128. Skolevesenets tilstand 1927—1928. (*Instruction publique.*)
- 129. Industrierarbeiderforsikringen. Ulykkesforsikringen 1927. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 130. Norges kommunale finanser 1927—28. (*Finances des communes.*)
- 131. Norges Brandkasse 1926—1928. (*Statistique de l'office national d'assurance contre l'incendie.*)
- 132. Private aktiebanker 1929. (*Banques privées par actions.*)
- 133. Kriminalstatistikk 1927 og 1928. (*Statistique de la criminalité pour les années 1927 et 1928.*)
- 134. Jordbrukstillingen 30 juni 1929. Første hefte. Husdyrhold. (*Recensement du 30 juin 1929. Bétail.*)
- 135. Norges fiskerier 1928. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 136. Meglingsinstitusjonens virksomhet. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1929. (*Entremise publique. Conventions collectives et conflits du travail en 1929.*)

Det Statistiske Centralbyrå har dessuten bl. a. utgitt følgende verker:

Statistisk Årbok for kongeriket Norge. Senest utkommet: 49de årgang 1930. Oslo 1930. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)

Statistiske Meddelelser. Senest utkommet: 47de bind 1929. Oslo 1929. (*Bulletin mensuel du Bureau Central de Statistique.*)

Månedsopgaver over vareomsetningen med utlandet 1929. Syttende bind. Oslo 1930 (*Bulletin mensuel du commerce extérieur en 1929. Dix-septième année.*)

Fortegnelse over Norges Offisielle Statistikk m. v. 1828—31 desember 1920. Kristiania 1889, 1913 og 1922. (*Catalogue de la Statistique officielle.*)

Statistiske Oversigter 1914. Kristiania 1914. Statistiske Oversikter 1926. Oslo 1926. (*Résumé rétrospectif 1914 et 1926.*)

Samtlige verker er til salgs hos H. Aschehoug & Co., Oslo.

Av «Norges handel», årgangene 1911, 1912, 1913, 1915 og 1921, er Byråets beholdning meget knapp, hvorfor man vilde være takknemlig for å få overlatt eksemplarer av disse årganger.

6 oktober 1930.